

ZUNANJA IN NOTRANJA SREDSTVA PREPRIČEVANJA.

Kaj so zunanja in notranja sredstva prepričevanja? Zakaj jih tako imenujemo?

Pri vprašanjih moramo najprej razmisliti o tem ali se je dogodek zgodil, kaj se je zgodilo ali je bilo dobro ali slabo in kaj bi lahko naredili naslednjič.

S pomočjo tega lahko oblikujemo svoje trditve oz. mnenje. Tudi stari Grki so poznali ustrezne rešitve.

Aristotel, ki je bil starogrški mislec in utemeljitelj retorične teorije, je delil na zunanja in notranja sredstva s čim lahko prepričamo poslušalce.

Za zunanja sredstva je označil tista, ki je neodvisno od našega prepričevanja in retorike, notranja pa so tista, ki jih ustvarimo sami. Aristotel navaja pet vrst zunanjih sredstev prepričevanja:

1. *zakoni* (pravilniki, kodeksi, poslovniki...)
2. *pogodbe* (dokumenti, listine, oporoke...)
3. *navajanje avtoritet ali prič*
4. *priznanja pridobljena z mučenjem* (takrat so lahko mučili sužnje, ko so hoteli izsiliti priznanja za storjena dejanja. Svobodnih ljudi ni bilo dovoljeno mučiti)
5. *prisege*

danés nas o dogodkih seznanjajo različni mediji (televizija, radio), zato smo hitro obveščeni.

Zato Aristotelovemu seznamu dodamo še:

6. *uveljavljena ali/in prevladujoča mnenja in govornice*

Zaradi prevladujočih mnenj, govornic se ljudje tudi pogosto prepirajo, tožijo...

Danes poznamo več priznanj, pridobljenih z mučenjem, in tudi prisege imajo drugačno vlogo. Mučenje ni več dovoljeno, prisege pa so tudi danes večinoma omejene le na sodno prepričevanje in dokazovanje.

Notranja sredstva prepričevanja

Aristotel je govornikom sporočal troje:

1. naj vsebino govora *predstavijo argumentirano*
2. trudijo naj se za *pozornost poslušalcev*
3. naj dosežejo, da bodo poslušalci *verjeli in zaupali* govorniku.

Da bi z govorom dosegli kar največji uspeh morajo upoštevati tri temeljna sredstva prepričevanja, ki neposredno pripadajo retorični veščini in ki jih je filozof poimenoval logos, patos in etos.

Aristotelova definicija retorike je: Retorika je sposobnost, da v vsaki posamezni stvari najdemo razpoložljiva sredstva prepričevanja.

Logos = argumenti

etos = značaj
patos = čustva

Patos

KO SMO SE SPREHAJALI SKOZI MESTU, JE FRANKO PADEL POD ZELO VELIKO GOSPO, KI JE PADLA POD NJEGA IN SI ZVILA GLEŽENJ TER DEJALA V NEMŠKEM JEZIKU DA BO TOŽILA ŠOLO. (brez čustev)

NA LEPEM SONČNEM DNEVU SMO SE SKOZI MESTO SPREHAJALI, BILO JE VELIKO LEPIH TRGOVIN TRE DIŠALO JE PO KROFIH. KAR NAENKRAT SMO SLIŠALI KRIČANJE VELIKE GOSPE IN ZAGLEDALI FRANKOTA NA TLEH POD VELIKO GOSPO. ALI SI PREDSTAVLJATE KAKŠNE BOLEČINE STA OBA IMELA? GOSPA SE JE VSA OBJOKANA ZATULILA DA BO TOŽILA NAŠO ŠOLO. (čustveno)

če govornik ustrezno predstavi vsebino, lahko pri poslušalcih izzove različne čustvene odzive.

Če so npr. poslušalci žalostni, ker spoznajo da je položaj o katerem govornik govori žalosten. Poslušalci lahko dobijo kakšen predlog kako lahko takšno stanje rešijo.

Govornik jih je o tem želel prepričati: naj rešitev sprejmejo, ki jo v svojem govoru ponuja.

A tudi govornik mora sam upoštevati občinstvo. Prav tako je tudi govornikov vpliv na čustva poslušalcev odvisen od okoliščin. Npr. odšli so na Pohorje kjer smo videli lepo zelenje in Joža je padel vanj ter se ves porezal. S tem lahko vzburi čustva. To poved pa lahko napišemo tudi kot: na Pohorju je veliko onesnaževanje.

Kako smo dosegli čustva pri ostalih: v prijeten dogodek smo vpeljali manj prijeten dogodek, uporabljamo določene besede in besedne zveze, ki priključijo živ spomin na dogodek. Z tem želimo da bi si dogodek znova predstavljali, videli in slišali, zato občinstvo dobesedno nagovarjamo.

Če želimo da občinstvo živo predstavlja in ohranja predstavlja jim v nadaljevanju podamo vprašanje. S tem želimo doseči razmišljanje o vsebini, s tem se dotaknemo vrednot in poudarjamo s komuniciramo. Z tem smo upoštevali tako imenovano načelo živosti. To pomeni da govornik dogodke naslika tako živo kot da se odvija pred poslušalci. Pri tem uporablja čustveno obarvane stvari. !!!!! Čustveni odziv smo pričakovali zaradi navajanja vrednot.

Ohranitev tega predstvim kot skupen cilj, po predstavitvi tega pa jim predlagamo akcijo (poslušalce želimo prepričati da si želijo isto kot mi). Temu lahko dodamo dialog in konkretne namesto splošne izraze. SPRAŠEVALI SMO SE, KAKO SO LAHKO NEKATERI LJUDJE TAKO NEOBZIRNI. Namesto tega bi lahko uporabili dialog in dejali: ŠPELA SE JE Z JEZNIM GLASOM SPRAŠEVALA, KAKO LE NI MOGEL OPAZITI TE TAKO VELIKO GOSPE. NADALJEVALA JE PETRA, ZARADI NEJGOVE NEOBZIRNOSTI NEBOMO SMEL ODDITI NA NOGOMETNO IGRIŠČE. CEL RAZRED SE JE STRINJAL DA GA BOMO ZAKLENILI V AVTOBUS. V tem primeru smo uporabljali konkretne izraze: VES RAZRED JE UŽALJENO ZAKRIČAL, ZAKLENILI GA BOMO V AVTOBUS. : Z JEZNIM GLASOM, Z UŽALJENIM GLASOM, NEOBZIRNO.:

manj neučinkovito bi bilo če bi rekli: ŠPELA JE REKLA DA NEMARA FRANKA PETRA SE JE PRI TEM STRINJALA, IN DODALA DA JE ZELO NEOBZIRNA OSEBA.

*PRI TEM SE JE STRINJAL VES RAZRED DA GA BODO KAZNOVALI. Tako izražanje je **bledo in celo hladno**, zato se bodo poslušalci težko čustveno vznemirili. Zato na **govornik opušča** tako imenovane **blede glagole** (splošne izraze), **kot so biti, reči, imeti, delati...***

splošne izraze je boljše nadomestiti z konkretnimi.

FRANKO JE STAL SREDI MESTA KO JE ZRUŠIL GOSPO OKOLI NJEGA PA JE BILO VELIKO LJUDI (majn primerno)

splošne izraze raje nadomestimo z konkretnimi

FRANKO JE STAL SREDI VELIKEGA STAREGA MESTA SAJ JE TAM SIJALO SONCE OKOLI NJEGA JE BILO VELIKO RAZLIČNIH LJUDI. VESELIH ŽALOSTNIH MLADIH IN STARIH. MED NJIMI JE BILA TUDI STAREJŠA GOSPA ZA KATERO SE FRANKO NI ZMENIL IN SE JE POMOTOMA PADEL POD NJO, VSE SE JE KONČALO NA TLEH.

besede ki v našem primeru, pomagajo poslušalcem, da si vsebino lažje predstavljajo (vidijo v svoji domišljiji, predstavah) so :

- *velikega, starega mesta*
- *sijalo sonce*
- *mladih in starih*
- *starejša gospa*
- *ni zmenil*

za opis prostora bi lahko uporabili tudi druge izraze:

- *na prvi pogled*
- *do koder seže oko*
- *žareti*
- *imeti pred očmi*
- *osvetliti*
- *preblisk*
- *pojavit se*
- *ogledati si*
- *jasno*
- *barvito ...*

ker smo pri poslušalcih želeli vzbuditi še slušne predstave, smo uporabili besedno zvezo:

- *glasno izgovarjanje njegovega imena*

druge možnosti:

- *nagovoriti*
- *zvok*
- *poslušati*
- *melodičen*
- *uglasiti se*
- *blebetati*
- *stokati*
- *vpiti*
- *razpravljati ...*

za občuten oz. doživljanje vsebine smo uporabili:

- *ker je tam sijalo sonce, se ni zmenil*

druge možnosti:

- *še poseben občutek*
- *dajati vtis*
- *toplota*
- *čutiti*
- *otipati*
- *ganiti*
- *mehek*
- *grob...*

besede ki označujejo gibanje:

- *potegniti*
- *puliti*
- *grebsti se*
- *stiskati...*

govornik naj torej pri patosu upošteva naslednje možnosti:

1. *načelo živosti in čustveno obarvane besede*
2. *neposredno naj nagovarja poslušalce (naj jih vključi v vsebino),*
3. *poudari naj vrednote; lahko tudi opiše, zakaj so ogrožene,*
4. *opiše naj skupni cilj (kako lahko skupaj ohranjajo vrednote)*
5. *uporablja naj dialog*

VERJETNO SE ŠE SPOMNITE TISTEGA PONEDELJKA, KO SMO PRIŠLI V ŠOLO IN IZVEDELI KAJ SE JE ZGODILO. ŠE DANES VIDIM FRANKOTA KAKO SE JE OBNAŠAL KOT DA NIČ NI ZGODILO. KAKO SMO BILI SKUPAJ JE ZNI SAJ SMO BILI TIK PRED TEM DA NEBI SMELI ITI NA NOGOMETNO IGRIŠČE. KAJ PA BOGA GOSPA? ONA SE JE ODLOČILA DA ŠOLE NEBO TOŽILA SAJ SE JI JE FRANKO LEPO OPRAVIČIL. PA JE BILA RES TO NAJBOLJŠA ODLOČITEV. FRANKO JE NA ZAČETKU NIČ HUDEGA SLUTEČ VPRAŠAL GOSPO, KAKO SE POČUTITE, ONA MU JE Z VELIKO BOLEČINO ODGOVORILA: GLEŽENJ ME BOLI! FRANKO JE ODŠEL STRAN IN GOSPA JE ZAČELA GOVORITI DA BO TOŽILA ŠOLO. FRANKO JE PRIŠEL K PAMETI IN SE JI SPODOBNO OPRAVIČIL. TO DA SMO GA HOTELI SKUPAJ ZAKLENIT V AVTOBUS IN GA ZASOVRAŽITI, KAJ MENITE O TEM? JE RES TO NAJBOLJŠA REŠITEV? ZDAJ SMO TU DA POIŠČEMO ODGOVOR. KAJ JE PRAVZAPRAV VREDNO IZGUBITI ZAUPANJE V SOŠOLCA ZARADI ENE MAJHNE NAPAKE? GOTOVO BI VSI ŽELELI DA SE NAM NAPAKE OPROSTIJO ČEPRAV JE NISMO NAREDILI NAMERNO.

Kaj smo uporabili: načelo živosti in čustveno obarvane besede (živo, mrk, kislo, brezbrizno). Pogovor s poslušalci vključili v vsebino VERJETNO SE ŠE SPOMNITE TISTEGA PONEDELJKA, KO SMO PRIŠLI V ŠOLO, popis skupnega cilja GOTOVO BI VSI ŽELELI DA SE NAM NAPAKE OPROSTIJO ČEPRAV JE NISMO NAREDILI NAMERNO in pa dialog FRANKO JE NA ZAČETKU NIČ HUDEGA SLUTEČ VPRAŠAL GOSPO, KAKO SE POČUTITE, ONA MU JE Z VELIKO BOLEČINO ODGOVORILA: GLEŽENJ ME BOLI! FRANKO JE ODŠEL STRAN IN GOSPA JE ZAČELA GOVORITI DA BO TOŽILA ŠOLO. FRANKO JE PRIŠEL K PAMETI IN SE JI SPODOBNO OPRAVIČIL.